

УДК 796:37.015.3:378.046.4

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11\(41\)-1758-1771](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-1758-1771)

Баштовенко Оксана Анатоліївна кандидат біологічних наук, доцент, завідувачка кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини Ізмаїльський державний гуманітарний університет, м. Ізмаїл, <http://orcid.org/0000-0002-6793-7880>

Оніщук Лариса Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри фізичної культури та спорту, Національний університет «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка, м. Полтава, <http://orcid.org/0000-0002-5411-149X>

МОТИВАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ОБРАНОЇ ПРОФЕСІЇ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Анотація. У статті розглянуто мотиваційні чинники, що визначають вибір професії студентами закладів вищої освіти у сфері фізичної культури і спорту. Актуальність теми зумовлена зростаючими вимогами сучасного ринку праці, потребою у підготовці конкурентоспроможних фахівців та необхідністю формування стійкої професійної орієнтації молоді в умовах воєнних викликів та соціально-економічної нестабільності. Професійна мотивація аналізується як комплексна система, що поєднує особистісні інтереси, ціннісні орієнтації, соціальні впливи та освітнє середовище. У статті узагальнено сучасні наукові підходи до вивчення професійної мотивації, зокрема результати досліджень українських і зарубіжних учених, які акцентують увагу на багатоконпонентності мотиваційної орієнтації студентів. Показано, що серед основних мотивів майбутніх учителів і тренерів провідними є соціально значущі та професійно-орієнтовані. Водночас важливою залишається стабілізаційна складова, пов'язана з прагненням до надійності, соціальних гарантій і передбачуваності професійної діяльності. На основі проведеного нами дослідження мотиваційних орієнтацій студентів Одеського та Полтавського регіонів встановлено, що вибір майбутньої професії визначається комплексом соціальних, психологічних, економічних та освітніх чинників. Домінуючою є соціальна мотивація, що відображає прагнення молоді працювати на користь суспільства, сприяти розвитку фізичної культури, вихованню дітей та формуванню здорового способу життя. Значущою також є стабілізаційна

орієнтація, яка пов'язана з потребою у впевненості, соціальних гарантіях та професійній надійності, що особливо актуалізується в умовах воєнних викликів. Водночас прагматичні та професійно-розвиткові мотиви виявлені менш вираженими, що свідчить про недостатню привабливість галузі з погляду матеріальних та кар'єрних перспектив і потребує посилення освітньої підтримки професійного зростання. Отримані результати підкреслюють багатогранність процесу професійного самовизначення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту та актуальність удосконалення освітніх програм для формування цілісної професійної мотивації студентської молоді.

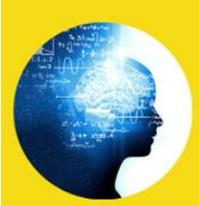
Ключові слова: професійна орієнтація, мотиваційні орієнтації, фізична культура і спорт, соціальна мотивація, професійний розвиток.

Bashtovenko Oksana Anatoliivna Candidate of Biological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Physical Education, Sports and Human Health, Izmail State Humanitarian University, Izmail <http://orcid.org/0000-0002-6793-7880>

Onishchuk Larysa Mykolaivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Physical Education and Sports, Yuriy Kondratyuk Poltava Polytechnic National University, Poltava, <http://orcid.org/0000-0002-5411-149X>

MOTIVATIONAL GUIDELINES OF HIGHER EDUCATION STUDENTS TOWARDS THE CHOSEN PROFESSION IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

Abstract. The article examines the motivational factors that determine the choice of a profession by students of higher education institutions in the field of physical culture and sports. The relevance of the topic is due to the growing demands of the modern labor market, the need to train competitive specialists and the need to form a stable professional orientation of young people in conditions of military challenges and socio-economic instability. Professional motivation is analyzed as a complex system that combines personal interests, value orientations, social influences and the educational environment. The article summarizes modern scientific approaches to the study of professional motivation, in particular the results of research by Ukrainian and foreign scientists who focus on the multicomponent nature of the motivational structure of students. It is shown that among the main motives of future teachers and trainers, the leading ones are socially significant and professionally oriented. At the same time, the stabilization

component associated with the desire for reliability, social guarantees and predictability of professional activity remains important. Based on our study of motivational orientations of students in the Odessa and Poltava regions, it was found that the choice of a future profession is determined by a complex of social, psychological, economic and educational factors. The dominant one is social motivation, which reflects the desire of young people to work for the benefit of society, to promote the development of physical culture, to raise children and to form a healthy lifestyle. Also significant is the stabilization orientation, which is associated with the need for confidence, social guarantees and professional reliability, which is especially relevant in conditions of military challenges. At the same time, pragmatic and professional development motives were found to be less pronounced, which indicates the lack of attractiveness of the industry in terms of material and career prospects and requires increased educational support for professional growth. The results obtained emphasize the multifaceted nature of the process of professional self-determination of future specialists in physical culture and sports and the relevance of improving educational programs for the formation of holistic professional motivation of student youth.

Keywords: professional orientation, motivational orientations, physical education and sports, social motivation, professional development.

Постановка проблеми. Актуальність вивчення питання мотивації студентів закладів вищої освіти (ЗВО) до обраної професії зумовлена низкою соціально-економічних, освітніх та особистісних чинників.

Сучасний ринок праці вимагає від фахівців високого рівня професійної компетентності, гнучкості та здатності до постійного саморозвитку. Мотивація виступає ключовим механізмом, що визначає активність студента у процесі навчання, його зацікавленості у здобутті знань і готовності застосовувати їх у майбутній професійній діяльності.

В умовах глобалізації та стрімкого розвитку технологій професійне самовизначення молоді супроводжується ризиками невідповідності очікувань студента та реальних вимог професії. Тому дослідження мотиваційної сфери допомагає виявити чинники, що сприяють формуванню стійкого інтересу до спеціальності, а також причини зниження професійної мотивації.

Вивчення цієї проблеми є актуальним у контексті модернізації української освіти, орієнтованої на студентоцентризм, компетентнісний підхід і практичну спрямованість підготовки. Розуміння особливостей мотивації студентів дозволяє розробляти ефективні педагогічні стратегії, що сприяють підвищенню успішності, професійної ідентичності та готовності випускників до інтеграції у професійне середовище.

З психологічної точки зору, професійна мотивація тісно пов'язана з особистісним розвитком, формуванням ціннісних орієнтацій, життєвих планів і загального рівня задоволеності життям. Від її рівня залежить не лише академічна успішність, а й здатність молодого людини витримувати професійні навантаження та долати труднощі майбутньої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Отже, вивчення мотивації студентів ЗВО до обраної професії є надзвичайно важливим для забезпечення якості вищої освіти, підготовки конкурентоспроможних фахівців та гармонійного розвитку особистості в умовах сучасного суспільства.

Д.О. Закатнов у дисертаційному аналізі встановив, що в Україні здійснено понад 95 дисертацій із підготовки студентської молоді до професійного вибору, переважно в галузях «Теорія і методика професійної освіти», «Педагогічна та вікова психологія» й «Теорія та методика навчання» [1]. Це підтверджує актуальність теми як предмету наукових зацікавлень.

О. М. Лебідь розглядає проблему низької мотивації до навчання і труднощі професійного самовизначення, намагається знайти причину небажання студентів навчатись. Вона визначає з причин надмірне навантаження, відсутність віри в себе або неправильний вибір професії з самого початку, як наслідки хибності системи освіти, що не слугує розвитку громадянського демократичного суспільства [2].

В. Староста та О. Попадич досліджуючи мотивацію до навчання першокурсників УжНУ виявили, що вона є багатокомпонентною, що спонукає до здобуття знань, розвитку здібностей і позитивного ставлення до професійної діяльності і одночасно одним із механізмів адаптації молоді до навчального процесу у вищому навчальному закладі. Понад 70 % студентів мають оптимальний мотиваційний комплекс, де внутрішня та зовнішня позитивна мотивація переважають над зовнішньою негативною [3].

Злата Ржевська-Штефан у студентів першого курсу **Кропивницького** педагогічного закладу вищої освіти виявила, що хоча мотивація переважно оптимальна, відсутність гуманістичної орієнтації та слабка професійна детермінація свідчать про невизначеність у професійних намірах [4].

Н. Коваленко з співавторами зазначають, що у майбутніх медпрацівників мотивація до навчальної діяльності стає пріоритетною в сучасній ситуації реформ в українській вищій школі, особливо для професійного розвитку. Проведений ними аналіз показав переважання професійних мотивів навчання саме серед студентів 2 та 3 курсів медичного факультету Української медичної стоматологічної академії [5].

Л. Мартинюк досліджує мотивацію освітньої діяльності майбутніх педагогів у контексті розвитку професійної мотивації серед студентів

різного віку. У праці підкреслюється, що мотивація «не лише стимулює пізнавальну активність, але й визначає ефективність професійної підготовки» [6].

А. Яблонський з співавторами виконали порівняльний аналіз мотиваційної готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в українських і європейських ЗВО. У статті зазначається, що мотивація має ключову роль як системоутворююча складова готовності до викладання [7].

Цікавими та корисними виявились дослідження закордонних авторів, так Tillmann et al. (2020) на основі теорії самовизначення вивчали мотиваційні кластери студентів-майбутніх вчителів у п'яти країнах, включаючи Україну. Досліджували зв'язок між мотивами вибору професії та схильністю до стресових думок. Це надає цінну теоретичну основу для аналізу мотивації студентів. Через популярність цієї професії дослідники досліджували мотиви, які спонукають студентів вивчати педагогіку. Протягом десятиліть ця галузь досліджень дала розуміння мотиваційних та інших особистісних факторів, що впливають на вибір. Однак, незважаючи на популярність професії, вчителі в різних країнах акцентують увагу на високих вимогах до роботи та пов'язаний з цим стрес [8].

Результати досліджень в інженерній освіті Ronnie de Souza Santos, Italo Santos, Robson Santos, Cleyton Magalhaes (2024) розкрили центральні мотиви студентів у галузі програмної інженерії, що включають кар'єрне зростання, технологічний інтерес і особистісний розвиток. Роль моделей для наслідування та наставників виявилась вирішальною для стійкості інтересу, особливо в групах, що недостатньо представлені, стикаються з ворожим середовищем, обмеженим представництвом та системними упередженнями, що перешкоджають їхньому академічному та професійному успіху [9].

Проблематика професійного самовизначення студентської молоді посідає провідне місце у сучасному освітньому просторі України. Процес вибору майбутньої професії зумовлюється не лише індивідуальними здібностями та інтересами, а й впливом соціально-економічних реалій, сімейного оточення та особливостей навчального середовища. В умовах воєнних викликів і динамічних змін на ринку праці питання формування чіткої професійної орієнтації набуває особливої уваги. Аналізуючи мотиваційні чинники студентів педагогічних закладів вищої освіти, розглянувши наукові доробки українських дослідників, можемо узагальнити підходи до діагностики професійної мотивації та запропоновану інтегровану модель факторів професійної орієнтації.

У студентів педагогічних спеціальностей різні орієнтації (зокрема, майбутніх фахівців фізичної культури і спорту) поєднуються: соціальна та

професійно-розвиткова орієнтація надають сенсу та натхнення, прагматична й стабілізаційна – забезпечують впевненість у професійному майбутньому.

Більшість досліджень показують, що мотивація майбутніх вчителів фізкультури — комбінована: домінують професійно-орієнтовані мотиви (бажання працювати з дітьми, вплив на їхнє здоров'я), особистий інтерес до спорту й прагнення зберегти зв'язок із руховою активністю. Одночасно — значущі соціальні мотиви: стабільність роботи, соціальний статус, умови праці [10].

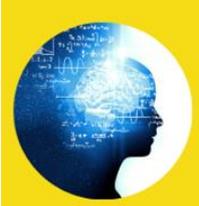
Теоретично багато досліджень опираються на теорії самовизначення (Self-Determination Theory (SDT)) та шкали академічної мотивації, часто поєднуючи їх із інструментами, що специфічні для фізичної культури [11].

Методологічно — переважають кількісні опитування (анкети: **шкала академічної мотивації**, шкала «Фактори, що впливають на вибір професії вчителя», **шкала ставлення до професії вчителя фізичної культури**), але зростає кількість якісних і змішаних досліджень, які глибше вивчають мотиви й зміни мотивації під час практик.

Мета статті - виявити особливості професійної орієнтації та мотиваційних орієнтацій студентів спеціальностей галузі фізичної культури і спорту в умовах сучасних соціальних та освітніх трансформацій, а також визначити чинники, що впливають на вибір ними майбутньої професії та структуру професійних очікувань здобувачів Полтавського та Одеського регіонів.

Виклад основного матеріалу. Вважається, що для майбутніх фахівців фізичної культури соціальна орієнтація є однією з ключових. Вона виявляється у прагненні працювати з дітьми та молоддю, виховувати здорову націю, сприяти розвитку рухової активності й формуванню цінностей здорового способу життя. Цей тип мотивації підсилює відданість педагогічній професії, оскільки студенти орієнтуються не лише на особисті інтереси, а й на користь суспільства. Важливою складовою соціальної орієнтації є також готовність до співпраці з колегами, батьками та освітніми інституціями.

Хоча професія фахівця фізичної культури і спорту традиційно не вважається високооплачуваною, прагматична орієнтація все ж має значення. Вона проявляється у виборі закладів, де є стабільні умови праці, можливість додаткового заробітку (наприклад, через спортивні секції, гуртки, тренерську діяльність). Студенти з такою мотивацією звертають увагу на престижність освітнього закладу, можливість отримання додаткових сертифікатів, які підвищують конкурентоспроможність на ринку праці.

Професійно-розвиткова орієнтація має особливу вагу для педагогів майбутніх фахівців фізичної культури, адже їхня діяльність тісно пов'язана з постійним самовдосконаленням. Майбутні вчителі прагнуть підвищувати свій рівень фізичної підготовки, освоювати нові методики тренування, впроваджувати сучасні підходи до здоров'язбереження вихованців. Для них важливою є можливість кар'єрного зростання: від учителя до методиста чи тренера спортивних команд. Така орієнтація робить їх більш мобільними, креативними та відкритими до інновацій.

Для частини студентів майбутня професія є способом забезпечення стабільності та соціальних гарантій. Робота у закладах освіти традиційно пов'язана з відносною надійністю працевлаштування, наявністю соціального забезпечення. Цей тип орієнтації важливий для тих, хто шукає передбачуваність і впевненість у завтрашньому дні. Особливо це актуально для вчителів фізичної культури, адже професія в освітньому середовищі вважається більш стійкою, ніж робота у приватному спортивному секторі.

Проблема професійного самовизначення майбутніх фахівців фізичної культури безпосередньо пов'язана з їх мотиваційною сферою. Вибір педагогічної спеціальності, зокрема у сфері фізичної культури, обумовлюється не лише зовнішніми факторами (ринок праці, соціальні очікування, матеріальні стимули), а й внутрішніми — потребою у самореалізації, прагненням до особистісного розвитку та бажанням виконувати суспільно значущу діяльність.

Мотиваційні орієнтації студентів (соціальна, професійно-розвиткова, прагматична, стабілізаційна) визначають, наскільки усвідомленим і стійким буде їхній вибір професії. Наприклад, соціальна орієнтація (бажання допомагати іншим, виховувати дітей) формує ціннісну основу майбутньої діяльності та зміцнює відчуття власної значущості. Для студентів цієї спеціальності важливо, щоб професія не лише забезпечувала стабільність, а й давала можливість для постійного самовдосконалення — розвитку фізичних якостей, освоєння нових методик, формування власного стилю тренерсько-пвкладацької роботи.

Дослідження також показують, що студенти з домінуванням внутрішньої мотивації (орієнтація на саморозвиток, інтерес до педагогічної діяльності) демонструють більш високий рівень професійного самовизначення та стійкіший намір працювати у сфері фізичного виховання. Натомість переважання зовнішніх мотивів (матеріальні чи статусні фактори) може призводити до меншої стабільності професійних намірів і навіть до відмови від роботи за спеціальністю після завершення навчання.

У процесі професійної підготовки мотивація та самовизначення взаємодіють: мотиваційні установки спрямовують розвиток професійної

ідентичності, а формування усвідомленої ідентичності підсилює внутрішню мотивацію. Для фахівців фізичної культури це означає, що успішне професійне самовизначення неможливе без гармонійного поєднання соціальної та професійно-розвиткової орієнтації з прагматичними та стабілізаційними факторами.

Отже, мотивація є базовим механізмом, який забезпечує усвідомлене професійне самовизначення майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Вона визначає не лише факт вибору професії, а й глибину її прийняття, готовність до професійних викликів і стійкість до зовнішніх труднощів.

Ми виявили, що локальні систематичні огляди та емпіричні дослідження з великими вибірками й якісними компонентами — недостатні в Україні. Багато робіт локальні або описові.

Нам виявилось доречним визначити стан даного питання в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті. Тому для дослідження мотивації та самовизначення студентів – майбутніх фахівців фізичної культури та спорту було запропоновано анкетування здобувачів.

Питання опитувальника були спрямовані на важливості різних мотиваційних орієнтацій для студентів – майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, а саме: соціальну, прагматичну, професійно-розвиткову, стабілізаційну.

Процес вибору майбутньої професії зумовлюється не лише індивідуальними здібностями та інтересами, а й впливом соціально-економічних реалій, сімейного оточення та особливостей навчального середовища. В умовах воєнних викликів і динамічних змін на ринку праці питання формування чіткої професійної орієнтації набуває особливої ваги для самовизначення.

На запропоновані 10 питань з 4 варіантами відповідей, орієнтованих на соціальний, прагматичний, професійно-розвитковий, стабілізаційний аспект, здобувачі надали відповіді власних уподобань. Вибір варіанту А – соціальна орієнтація, В – прагматична, С – професійно - розвиткова, D – стабілізаційна. Отже кожен респондент мав зробити вибір та надати 10 можливих варіантів відповідей: А, В, С, D на кожне з десяти питань.

До дослідження було залучено студентів ЗВО двох регіонів України Полтавського (Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка») і Одеського (Ізмаїльський державний гуманітарний університет). Даний вибір дозволяє проаналізувати пріоритетність молоді в різних регіонах України.

В опитуванні здобувачів **Одеського регіону** взяли участь здобувачі 2-3 курсів спеціальності А4 Середня освіта (Фізична культура) та А7 Фізична культура і спорт в кількості 24 особи. Проаналізувавши анкети ми отримали

240 відповідей, серед яких: 132 відповідь (А), 18 відповідей (В), 20 відповідей (С), 70 відповідей (D).

Проведений аналіз дозволив стверджувати, що серед здобувачів 1-2 курсів домінує соціальна орієнтація (55%) – прагнення до суспільно значущої діяльності: вони орієнтовані на роботу з дітьми та молоддю, виховання здорового способу життя, сприяння розвитку фізичної культури в суспільстві. Це підтверджує, що професія вчителя фізичної культури для них насамперед є способом реалізувати альтруїстичні та комунікативні потреби.

Висока частка стабілізаційної орієнтації (29,2 %) є другим за значенням фактором – прагнення до стабільності й соціальних гарантій (прагнення мати надійну роботу, офіційне працевлаштування, передбачуваний дохід і соціальний захист). Це свідчить про важливість матеріально-заохочувальних чинників у мотиваційній структурі сучасної студентської молоді, особливо в умовах воєнного часу та нестабільного ринку праці.

Низькі показники прагматичної орієнтації (7,5%) – матеріальна вигода, престижність професії чи можливість швидкого працевлаштування не є визначальними чинниками для студентів. Це може пояснюватися як низьким загальним рівнем престижності професії вчителя фізичної культури та тренера в суспільстві, так і тим, що більшість респондентів орієнтуються на інші, нематеріальні цінності.

Прагнення будувати кар'єру й розвиватися професійно виражене незначно. Обмежене значення професійно-розвиткової орієнтації (8,3%) може свідчити про недостатньо сформовану професійну ідентичність студентів або про потребу в удосконаленні освітніх програм, які б стимулювали професійне зростання (рис.1).

Рис. 1. Розподіл мотиваційних орієнтацій студентів Одеського регіону

Аналіз наших даних показав, що провідною для більшості студентів є соціальна орієнтація (як визначено багатьма науковцями), яка відображає прагнення до суспільно значущої діяльності, виховання молоді та популяризації здорового способу життя. Другим за значенням мотивом виявився стабілізаційний (прагнення до надійності, гарантій, соціальної захищеності). Значно менш вираженими виявилися прагматичні (матеріальні вигоди, престиж) та професійно-розвиткові орієнтації (потреба у самовдосконаленні та побудові кар'єри).

Ці результати свідчать про те, що майбутні фахівці фізичної культури і спорту сприймають професію переважно як суспільно корисну та стабільну, але меншою мірою – як можливість кар'єрного зростання чи досягнення матеріальних переваг.

В опитуванні Полтавської політехніки брали участь 22 здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», які навчаються на 2 та 3 курсах. Сумарно вони відповіли на 220 питань. Аналіз анкет показав наступні результати: відповідей А – 87, відповідей В – 64, відповідей С – 31, відповідей Д – 43.

Тобто, відповіді майбутніх тренерів з Полтавського регіону збігаються вибором своєї пріоритетності. Серед студентів 2-3 курсів переважає соціальна спрямованість (37,5%) – бажання займатися діяльністю, корисною для суспільства: працювати з дітьми та молоддю, формувати здоровий спосіб життя й підтримувати розвиток фізичної культури в соціумі. Така мотивація узгоджується з професійною місією тренера та підкреслює їхню готовність виконувати важливу соціальну роль.

Другими у дослідженні є показники прагматичної орієнтації (29,1%) – матеріальна вигода, престижність професії чи можливість швидкого працевлаштування також є важливим фактором для студентів, які вбачають своє майбуття саме у професії тренера. Мотиви пов'язати своє життя із тренерством та отримувати матеріальну винагороду свідчать про сподівання гідного фінансового стану у майбутньому та престижності професії.

Високою є частка стабілізаційної орієнтації (19,5 %) – прагнення до стабільності й соціальних гарантій (прагнення мати надійну роботу, офіційне працевлаштування, передбачуваний дохід і соціальний захист), що також свідчить про важливість матеріально-заохочувальних чинників у мотивації сучасної студентської молоді.

Прагнення будувати кар'єру й розвиватися професійно є достатньо значимим (13,9%), що може також свідчити про значний розвиток закладів сфери фізичної культури і спорту в Полтавському регіоні та реальну можливість працевлаштування.

Розподіл мотиваційних орієнтацій

Рис. 2. Розподіл мотиваційних орієнтацій студентів Полтавського регіону

Загалом, результати опитування демонструють збалансоване поєднання соціальних, прагматичних, стабілізаційних та кар'єрних мотивів, що формує комплексне уявлення студентів про майбутню професійну діяльність та відображає актуальні тенденції мотивації молоді у сфері фізичної культури і спорту.

Проведене дослідження мотиваційних орієнтацій студентів спеціальностей сфери фізичної культури і спорту в Одеському та Полтавському регіонах засвідчило, що вибір майбутньої професії визначається комплексом факторів – соціальними, психологічними, економічними та освітніми. У контексті воєнних викликів і трансформацій ринку праці ці мотиви набувають особливої ваги та формують специфічну структуру професійних очікувань молоді.

Аналіз відповідей показав, що в обох регіонах домінує соціальна орієнтація, яка відображає прагнення працювати на користь суспільства, займатися вихованням дітей і молоді, формувати здоровий спосіб життя та сприяти розвитку фізичної культури. Це свідчить про високу гуманістичну спрямованість професійного вибору майбутніх учителів і тренерів та відповідність їхніх намірів соціальній місії професії.

Другим за значенням мотивом є стабілізаційна орієнтація, пов'язана з потребою у впевненості, соціальних гарантіях, прогнозованості та надійності трудової діяльності. Підсилення цього мотиву, характерне особливо для сучасних умов, вказує на прагнення молоді до професійної та економічної безпеки. Прагматична та професійно-розвиткова орієнтації виражені значно слабше. Матеріальні вигоди, престиж чи можливість швидкого кар'єрного зростання не є визначальними у професійному виборі

більшості студентів. Це може свідчити як про недостатню привабливість сфери фізичної культури і спорту з погляду перспективності та престижу, так і про несформованість у частини здобувачів чіткої професійної ідентичності чи недостатню увагу освітнього середовища до стимулювання професійного розвитку.

Висновок.

Узагальнюючи результати двох вибірок, можна зробити висновок, що майбутні фахівці фізичної культури і спорту сприймають свою професію передусім як суспільно значущу і стабільну, що відповідає гуманістичним цінностям сучасного покоління. Разом із тим виявлена низька інтенсивність кар'єрних і матеріальних мотивів підкреслює потребу у подальшому вдосконаленні освітніх програм, розширенні можливостей професійного зростання та підвищенні престижності професії у суспільстві.

Отже, результати дослідження дозволяють стверджувати, що формування професійної орієнтації студентів сфери фізичної культури і спорту є багатограним процесом, у якому провідну роль відіграють соціальні та стабілізаційні цінності, а розвиток прагматичних та професійно-розвиткових мотивів потребує цілеспрямованої підтримки з боку освітніх та суспільних інститутів.

Література:

1. Закатон Д. О. Дисертаційні дослідження з проблем підготовки учнівської молоді до вибору професійної кар'єри: бібліометричний аналіз // *Професійна педагогіка*. 2022. № 1 (24). С. 153–163. ISSN 2707-3092.
2. Лебідь О. М. Проблема низького стимулу до навчання та складність у визначенні свого шляху студентами в житті // *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*. 2023. № 17 (33). ISSN 2707-0255.
3. Староста В., Попадич О. Мотивація до навчання студентів першого курсу // *Український журнал освітніх досліджень та інформаційних технологій*. 2019. Т. 7, № 2. С. 28–36. DOI: <https://doi.org/10.32919/uesit.2019.02.04>.
4. Ржевська-Штефан З. Академічна мотивація студентів першого курсу педагогічного університету // *Наука та освіта*. 2020. № 3. С. 79–84.
5. Kovalenko N. P., Bobrova N. O., Hancho O. V., Zacherylo S. V. Мотивація студентів як запорука успішного професійного розвитку // *Медична освіта*. 2020. № 3. С. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.3.11440>.
6. Мартинюк Л. В. Мотивація освітньої діяльності студентів у сучасному освітньому просторі // *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2022. № 2 (29). С. 156–162. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/98596/1/Martyniuk_fulfillment.pdf.
7. Yablonskyi A., Melnyk N., Shulyhina R., Yengalycheva I., Savliuk H. Comparative analysis of motivational readiness of future teachers for professional activity in Ukrainian and European higher education institutions // *Youth and the Market*. 2023. № 2 (204). С. 76–83. URL: <https://surl.li/qsmiky>

8. Tillmann T., Weiß S., Scharfenberg J., Kiel E., Keller-Schneider M., Hellsten M. The Relationship Between Student Teachers' Career Choice Motives and Stress-Inducing Thoughts: A Tentative Cross-Cultural Model // *SAGE Open*. 2020. Vol. 10(2). DOI: <https://doi.org/10.1177/2158244020927016>.

9. Santos R. de S., Santos I., Santos R., Magalhaes C. Diversity in Software Engineering Education: Exploring Motivations, Influences, and Role Models Among Undergraduate Students. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2412.12378>. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2412.12378>.

10. Sindiani M., Tsuk S. The motivation of physical education college students to become teachers after graduation // *Frontiers in Education*. 2025. Vol. 10. Article 1597280. DOI: 10.3389/feduc.2025.1597280.

11. Spittle S., Spittle M. The Reasons and Motivation for Pre-Service Teachers Choosing to Specialise in Primary Physical Education Teacher Education // *Australian Journal of Teacher Education*. 2014. Vol. 39(5). URL: <http://ro.ecu.edu.au/ajte/vol39/iss5/1>.

References:

1. Zakatnov D. O. Dysertatsiini doslidzhennia z problem pidhotovky uchnivskoi molodi do vobory profesiinoi kariery: bibliometrychnyi analiz // *Profesiina pedahohika*. 2022. № 1 (24). S. 153–163. ISSN 2707-3092 [in Ukraine].

2. Lebid O. M. Problema nyzkoho stymulu do navchannia ta skladnist u vyznachenni svoho shliakhu studentamy v zhytti // *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriia Pedahohika*. 2023. № 17 (33). ISSN 2707-0255 [in Ukraine].

3. Starosta V., Popadych O. Motyvatsiia do navchannia studentiv pershoho kursu // *Ukrainskyi zhurnal osvitych doslidzhen ta informatsiinykh tekhnolohii*. 2019. T. 7, № 2. S. 28–36. DOI: <https://doi.org/10.32919/uesit.2019.02.04> [in Ukraine].

4. Rzhavska-Shtefan Z. Akademichna motyvatsiia studentiv pershoho kursu pedahohichnoho universytetu // *Nauka ta osvita*. 2020. № 3. S. 79–84 [in Ukraine].

5. Kovalenko N. P., Bobrova N. O., Hancho O. V., Zachepylo S. V. Motyvatsiia studentiv yak zaporuka uspishnoho profesiinoho rozvytku // *Medychna osvita*. 2020. № 3. S. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.3.11440> [in Ukraine].

6. Martyniuk L. V. Motyvatsiia osvitnoi diialnosti studentiv u suchasnomu osvitnomu prostori // *Filosofii ta politolohiia v konteksti suchasnoi kultury*. 2022. № 2 (29). S. 156–162. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/98596/1/Martyniuk_fulfillment.pdf. [in Ukraine]

7. Yablonskyi A., Melnyk N., Shulyhina R., Yengalycheva I., Savliuk H. Comparative analysis of motivational readiness of future teachers for professional activity in Ukrainian and European higher education institutions // *Youth and the Market*. 2023. № 2 (204). S. 76–83. URL: <https://surl.li/qsmiky> [in Ukraine].

8. Tillmann T., Weiß S., Scharfenberg J., Kiel E., Keller-Schneider M., Hellsten M. The Relationship Between Student Teachers' Career Choice Motives and Stress-Inducing Thoughts: A Tentative Cross-Cultural Model // *SAGE Open*. 2020. Vol. 10(2). DOI: <https://doi.org/10.1177/2158244020927016>.

9. Santos R. de S., Santos I., Santos R., Magalhaes C. Diversity in Software Engineering Education: Exploring Motivations, Influences, and Role Models Among Undergraduate Students. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2412.12378>. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2412.12378>.

10. Sindiani M., Tsuk S. The motivation of physical education college students to become teachers after graduation // *Frontiers in Education*. 2025. Vol. 10. Article 1597280. DOI: 10.3389/feduc.2025.1597280.

11. Spittle S., Spittle M. The Reasons and Motivation for Pre-Service Teachers Choosing to Specialise in Primary Physical Education Teacher Education // *Australian Journal of Teacher Education*. 2014. Vol. 39(5). URL: <http://ro.ecu.edu.au/ajte/vol39/iss5/1>.